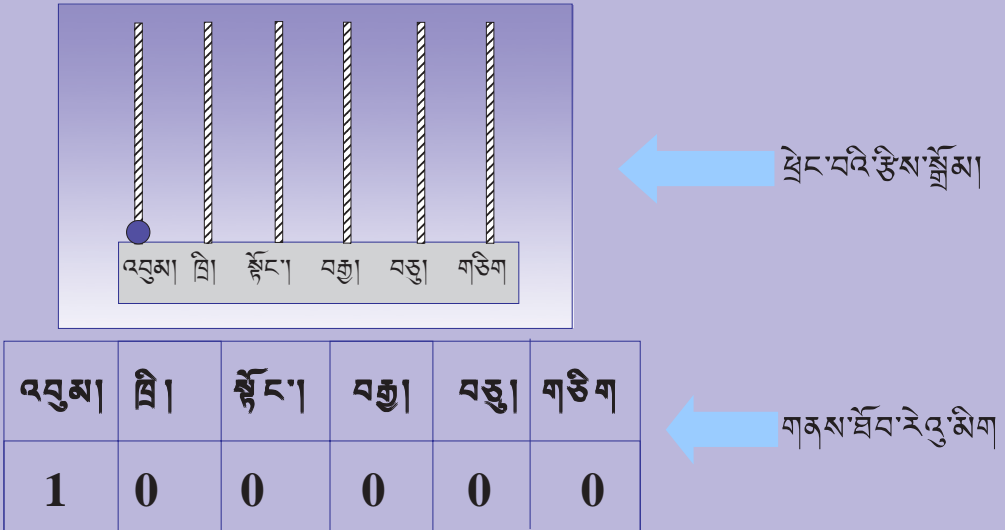

སློབ་ཚན་དང་པོ། གྲངས་ཀ

Chapter 1: Numbers

འཛིན་གྲྭ་བཞི་པའི་ནང་། སློབ་ཕྲུག་ཚོས་འབྲུམ་གཅིག་བར་གྱི་གྲངས་ཀ་རྣམས་རྒྱུངས་ཡོད་ལ། གྲངས་ཀ་ཞིག་གི་གྲངས་གནས་མི་འདྲ་བ་ཁག་ལ་གནས་ཐོབ་རེའུ་མིག་གི་སློབ་ཚན་ལྟ་སྟངས་སྐོར་ཡང་རྒྱུངས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཁོང་ཚོས་གནས་ཐོབ་རེའུ་མིག་གསུམ། སྤོང་བའི་ཕྱིས་སློབ་མེས་(Spike abacus) སྤོང་གྲངས་ཀ་སློབ་སྟངས་དང་མཚོན་སྟངས་སྐོར་གྱི་སློབ་བརྗེ་འདུང་རེས་བྱས་ཡོད། སྤོང་བའི་ཕྱིས་སློབ་མེས་ཞེ་གནས་ཐོབ་རེའུ་མིག་གི་དངོས་ཡོད་དཔེ་གཞི་ཞིག་ཡིན།

སློབ་ཕྲུག་རྣམས་གྲངས་ཀའི་འགོ་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་འགོས་(Pattern) ལ་མྱོང་རྒྱས་ལྡན་ཚེ། གྲངས་ཀ་ཞིག་གྲངས་གནས་4 རྣམས་གྲངས་གནས་5 བར་དང་། ཡང་ན་དེ་ལས་ལྷག་པར་རྒྱ་བརྒྱེད་བྱ་རྒྱ་རང་བཞིན་གྱིས་ལས་སྤོར་འགྲུ་བ་ཡིན།

གཅིག་གནས་དང་། བརྒྱ་གནས། བརྒྱ་གནས། སློང་གནས་སོགས་འདུས་པའི་རེའུ་མིག་དེར། གནས་ཐོབ་རེའུ་མིག་(Place-Value Table) ཟེར། ང་ཚོས་འབྲུམ་གཅིག་བར་གྱི་གྲངས་ཀ་མཚོན་ཆེད་རེའུ་མིག་འདིའི་ནང་གྲངས་གནས་6 ཅན་བར་དུ་ངོ་སློད་བྱས་ཡོད། འབྲུམ་གཅིག་གི་རྗེས་ཀྱི་གྲངས་གནས་ལ་ས་ཡ་(Ten-lakhs) དང་། རྩེ་བ། (Crore) ཏུང་ཕུར། (Ten-crores) ཐེར་འབྲུམ། (Arab) ཐེར་འབྲུམ་ཆེན་པོ། (Ten-arabs) འབྲུག་འབྲུག་ (Kharab) འབྲུག་ཆེན་པོ། (Ten-Kharabs) སོགས་ཟེར།

སློབ་སྤྲུག་ཚོར་བྱེ་བ་དང་ས་ཡ་ཞེས་པ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་ཆ་རྒྱས་ལྡན་པར་བྱ་བ་མ་ཟད། དུས་རྒྱུན་གསར་ཤོག་དང་། བརྒྱན་འཕྲིན། ཚགས་པར་སོགས་ནང་ཐོན་བཞིན་པའི་གྲངས་ཀྱི་དུག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན་པ་ཤེས་སུ་འཇུག་དགོས།

སློབ་ཕྲག་100	=	འབུམ་གཅིག
འབུམ་ཕྲག་10	=	ས་ཡ་གཅིག
འབུམ་ཕྲག་100	=	བྱེ་བ་གཅིག

གྲངས་ཀྱི་གོ་རིམ། Order of Numbers

སློབ་སྤྲུག་ཚོ་གྲངས་ཀྱི་གཉིས་བསྐྱར་སྤངས་དང་། གྲངས་ཀྱི་མི་འདྲ་བ་རྣམས་འཕེལ་རིམ་དང་འགྲིབ་རིམ་ལྟར་རྒྱག་སྤངས་སློབ་ལ་སློབ་ཀྱི་ལོ་དུས་ཡོད། འདིར། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་གོ་རིམ་སློབ་ལ་བཀོད་སྤྲོད་བྱས་ཏེ་གོ་དོན་འདི་ཚུང་གཏོང་ཟབ་པོའི་སློབ་ཀྱི་གསུང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ།

གྲངས་ཀྱི་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་བ། Rounding Off Numbers

གྲངས་ཀྱི་ང་ཚོའི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ཁྲིད་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་། ང་ཚོས་བྱ་དངོས་རྣམས་ཡང་དག་པའི་སློབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་བྱ་དགོས་ནའང་། གནས་སྤངས་ཁ་གསལ་འོག་ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་རིམ་ཅིས་ཙམ་ལས་ཤེས་ཀྱིན་མེད་པ་སྟེ། དེའི་ན་བརྒྱུ་ལ་ཉེ་བའམ། བརྒྱུ་ལ་ཉེ་བ། སློབ་ལ་ཉེ་བ་སོགས་འདི་དག་ལ་གྲངས་ཀྱི་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་བ་ཟེར།

འདིར་སློབ་སྤྲུག་ཚོར་གསལ་པོར་བཟོ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ང་ཚོས་བརྒྱའམ་བརྒྱུ་ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་བ་ཞེས་ཟེར་སྐབས། དེ་ནི་བརྒྱའམ་བརྒྱུའི་ཐོབ་གྲངས་ཉེ་ཤོས་ལ་ཉེ་འགྲིལ་བའི་དོན་ཡིན།

གྲངས་ཀྱི་835 བརྒྱུ་ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་བ་དང་། 1250 བརྒྱུ་ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་བ། 43500 སློབ་ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་བའི་སྐབས། ང་ཚོར་དོ་སྣང་བྱུང་བ་ཞིག་ལ། 835 ནི་840 དང་830 གཉིས་ལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཉེ་བ་དང་། དེ་བཞིན་1250 ནི་1200 དང་1300 གཉིས་ལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཉེ་བ། 43500 ནི་44000 དང་43000 གཉིས་ལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཉེ་བ་བཅས་ཡིན།

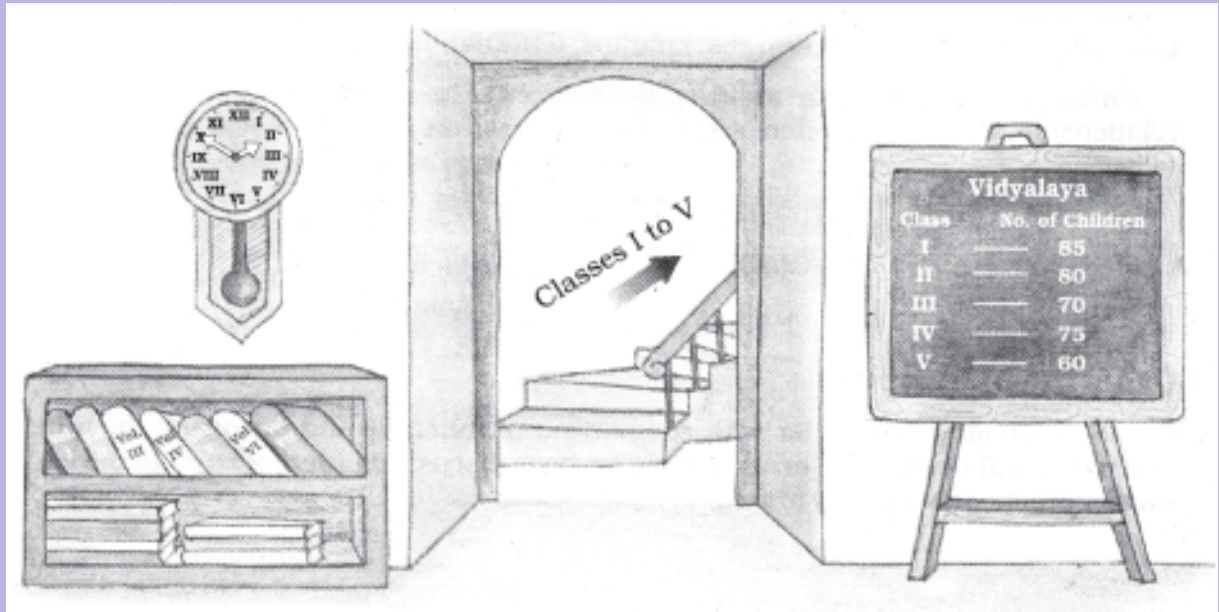
འདི་ལྟ་བུའི་གོ་དོན་དེས་བརྟན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ལས་གཡོལ་བའི་ཆེད། ང་ཚོས་གྲངས་གནས་མཐོ་བ་དེ་
ལ་ཉེ་འགྲིལ་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཆེད་སྣང་བ་བྱ་དགོས།

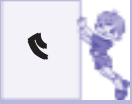
གྲངས་ཀྱི།	ཉེ་འགྲིལ་བཏང་བ།
835	840 (བརྒྱ་གནས་ལ།)
1250	1300 (བརྒྱ་གནས་ལ།)
43500	44000 (སྟོང་གནས་ལ།)

རྩི་མཚན་ཨང་གི། Roman Numerals

དེང་སང་ད་དུང་བེད་སྡོད་གཏོང་བཞིན་པའི་གྲངས་ཀའི་ལམ་ལུགས་ལྟ་བུ་གྲས་ཤིག་ནི་རྩི་མཚན་ཨང་གི་དེ་ཡིན།
དེ་ང་ཚོས་དཔེ་དེབ་ཀྱི་པོད་གྲངས་དང་། ལེ་ཚན་གྱི་གྲངས། ཚགས་པར་གྱི་འདོན་ཐེངས་གྲངས། རྒྱ་ཚོད་འཁོར་
ལོའི་དོས། སློབ་གྲུའི་འཛིན་གྲ་སོ་སོའི་མིང་བྱང་། འཛིན་གྲུའི་ནང་སློབ་ཡུག་སོ་སོའི་ཨང་རིམ་སོགས་ལ་བེད་སྡོད་
བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རྒྱུན་དུ་མཐོང་བྱུང་། གྲངས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་འདིའི་ནང་གི་ཨང་གི་བཟོ་དབྱིབས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་
སུ་མའི་ལག་པ་དང་མཇུག་མོའི་བཟོ་དབྱིབས་ལས་བྱུང་བར་གྲགས་སོ། །

འཛིན་གྲ་བཞི་པའི་ནང་། གྲངས་ཀྱི་39 བར་གྱི་རོ་མན་གྲངས་ཀྱི་རྣམས་བསྐྱབས་ཟེན་ཡོད། གྲངས་འདི་དག་ 100 བར་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་ལ། ང་ཚོས་མཚོན་ཉམས་གསུང་པ་L དང་C གཉིས་པེད་སློབ་བྱ་དགོས།

འདིའི་ཆེད། ཐོག་མར་སློབ་སྐྱོད་ཚུལ་1 ནས་9 བར་རོ་མན་ཨང་གི་འདི་ཐོག་འབྲི་བྱུང་པ་བྱ་དགོས། དེ་ནས་ ཁོང་ཚོར་10, 20, 30,, 90, 100 བཅས་འབྲི་བའི་སློབ་བརྟུན་འདྲེས་སློབ་དགོས། ཐབས་ལམ་དེ་ལྟར་རོ་མན་ ཨང་གི་འདི་ཐོག་གྲངས་གནས་2 ཅན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་འབྲི་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་མེད་པར་འགྱུར། འདིས་སློབ་སྐྱོད་རྣམས་ལ་ཨང་ གི་འདི་རིགས་མཚོན་པའི་འབྲི་བར་ཕན་ཐོགས་འབྱུང་ངོ་། །

བྱུང་སྐོར། སློབ་སྐྱོད་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་འབྲི་དེབ་ཐོག་རོ་མན་ཨང་གི་འདི་ཐོག་1 ནས་100 བར་བཀོད་པའི་རེ་བུ་ མིག་ཅིག་འབྲི་བྱ་འདྲུག་དགོས།

ཉིན་དུ་ཨ་ར་བིག་ཨང་གི་དང་ལྡན་གོར། **Hindu-Arabic Numerals and Zero (0)**

དེང་སྐབས་ང་ཚོས་ཡོངས་ཁྲུབ་དུ་འབྲི་བཞིན་པའི་ཨང་གི་འདི་ནི་རྒྱ་གར་ལས་བྱུང་ཞིང་། ཨ་ར་བ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ དང་ལེན་བྱས་པ་བརྒྱུད་ཡོ་རོབ་ཁྲུལ་དུ་ཁྲུབ་སྐྱེལ་བྱུང་བ་རེད། དེར་བརྟེན། ཨང་གི་དེར་**ཉིན་དུ་ཨ་ར་བིག་ཨང་ གི་**(Hindu-Arabic Numerals) ཟེར།

ཨང་གི་རྣམས་གནས་ཐོབ་རེ་བུ་མིག་གི་ལམ་ལུགས་ཐོག་འབྲི་བའི་སློབ་དེ་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་ནས་བྱུང་། གནའ་ དུས་སུ། 1, 2, 3, 4,, 9 རྣམས་མཚོན་ཆེད་ཨང་གི་དགུ་པེད་སློབ་བྱེད་པ་དང་། 10, 20, 100 རྣམས་ཨང་གི་ གཞན་དག་གིས་མཚོན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་གོང་གི་ཨང་གི་དགུ་པེད་མཚོན་པར་བྱ་བའི་ཐག་གཅོད་བྱུང་། ལག་ ལེན་འདི་ཉིད་ལས་ལྡན་གོར་གསུམ་གཏོད་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད། ལྡན་གོར་གསུམ་གཏོད་བྱུང་བ་དེ་ནི་དུས་དང་རྣམ་པ་ ཀུན་དུ་ངོ་མཚར་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་གསུམ་གཏོད་ཅིག་ལ་བརྩིས་ཚོགས། གནས་ཐོབ་རེ་བུ་མིག་གི་ཐབས་ལམ་ནི་ལྡན་གོར་ དེ་ཨང་གི་དགུ་པེད་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ནང་སྐྱེལ་བའི་རྗེས་སུ་བྱུང་། གྲངས་ཀྱི་དཔེར་ན་25, 205, 2005 མོགས་ལ་བྱུང་ པར་འབྲེད་བྱུང་པ་ནི་ལྡན་གོར་གྱི་རྣམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཡིན། ལྡན་གོར་དེ་རྗེས་གསུམ་གཏོད་བྱུང་བའི་ཞིབ་ སྐྱེད་བརྒྱུད་རིམ་ཤེས་ཉམས་བྱུང་མེད་ནའང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལྟར་ན། ལྡན་གོར་སློབ་ཡི་ཤུའི་དུས་རབས་མ་ བྱུང་གོང་ནས་རྒྱ་གར་བ་རྣམས་ཀ౼ས་ཤེས་ཡོད། ལྡན་གོར་ནི་རང་ཉིད་ལ་གནས་ཐོབ་མེད་ཀྱང་། ཨང་གི་འདི་ནང་བྲིས་ སྐབས་ཨང་གི་གཞན་དག་ལ་གནས་ཐོབ་སློབ་རྣམས་པ་ཞིག་ཡིན།

༡.༡ རོ་སྒྲོན། Introduction

འཛིན་གྲུབ་པའི་པའི་ནང་། ང་ཚོས་མཐོང་མྱོང་བ་ཞིག་ལ། གྲངས་གནས་⁴ ཅན་གྱི་གྲངས་ཀ་ཆེ་ཤོས་(9999) དེའི་
 ཐོག་¹ བསྐྱེམས་ན། གྲངས་གནས་⁵ ཅན་གྱི་གྲངས་ཀ་ཚུང་ཤོས་(10000) འབྱུང་ཞིང་། གྲངས་གནས་⁵ ཅན་གྱི་
 གྲངས་ཀ་ཆེ་ཤོས་(99999) དེའི་ཐོག་¹ བསྐྱེམས་ན། གྲངས་གནས་⁶ ཅན་གྱི་གྲངས་ཀ་ཚུང་ཤོས་(100000) འབྱུང་།
 དེར་བརྟེན། གྲངས་ཀ་གང་རུང་ཞིག་གི་གྲངས་གནས་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱ་ཀྱི་ལས་སྐོ་པོ་ཡོད།

གྲངས་གནས་⁶ ཅན་གྱི་གྲངས་ཀ་དང་པོ་དེ་100000 ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་དེར་འབྲུམ་གཅིག་གསུམ། ཆིག་
 འབྲུམ་(One lakh) ཞེས་སྒྲོག་དགོས། དེ་ང་ཚོས་གཤམ་གསལ་གནས་ཐོབ་རེ་བུ་མིག་ནང་མཚོན་ཐུབ།

Lakhs འབྲུམ་གནས།	Ten-Thousands བེ་གནས།	Thousands སྟོང་གནས།	Hundreds བརྒྱ་གནས།	Tens བརྒྱ་གནས།	Ones གཅིག་གནས།
1	0	0	0	0	0

རྩིས་དཔེ། 1. གྲངས་62041 ཡིག་ཐོག་བྲིས།

ལན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀ་འདི་ཡིག་ཐོག་བྲིས་ན།

“དུག་བྲི་ཉིས་སྟོང་བརྒྱ་མེད་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་གཅིག་”

རྩིས་དཔེ། 2. “ཆིག་བེ་བརྒྱ་སྟོང་བཞི་བརྒྱ་བརྒྱ་མེད་གསུམ་” དེ་ཨང་ཀའི་ཐོག་བྲིས།

ལན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀ་འདི་ཨང་ཀའི་ཐོག་བྲིས་ན།

17403

ང་ཚོས་གྲངས་གནས་⁵ ཅན་གྱི་གྲངས་ཀ་56210 ལྷ་བུ་གཤམ་གསལ་ལྷ་ར་གནས་ཐོབ་རེ་བུ་མིག་ནང་འབྲི་ཐུབ།

བེ་གནས།	སྟོང་གནས།	བརྒྱ་གནས།	བརྒྱ་གནས།	གཅིག་གནས།
5	6	2	1	0

འདིར། གཅིག་གནས་ཐོག་0 དང་། བརྒྱ་གནས་ཐོག་1 བརྒྱ་གནས་ཐོག་2 སྟོང་གནས་ཐོག་6 བེ་གནས་ཐོག་
 5 བཅས་ཡོད།

ང་ཚོས་གྲངས་ཀ་འདི། “ལྷ་བྲི་དུག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་བརྒྱ་ཐམ་པ།” ཞེས་སྒྲོག་དགོས།

སློབ་ཚན། 1.1

1) ག་གམ་གསལ་གྲངས་ཀྱི་རྣམས་ཡིག་ཐོག་བྲིས།

- ཀ) 539 ཁ) 1049 ག) 21129 ཅ) 70005

2) ག་གམ་གསལ་རྣམས་ཨང་གི་འོག་བྲིས།

- ཀ) ལྷ་སྟོང་ཆིག་བརྒྱ་བརྒྱ་མེད་དགུ།
 ཁ) བཞི་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ཐམ་པ།
 ག) བརྒྱད་སྟོང་བརྒྱ་མེད་བརྒྱ་མེད་དགུ།
 ཅ) བརྒྱད་བྲི་བདུན་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་ལོ་ལྷ།
 ཅ) དགུ་བྲི་སྟོང་མེད་བརྒྱ་མེད་དགུ་བརྒྱ།

3) ག་གམ་གྱི་གྲངས་ཀྱི་ཁག་གི་དེ་འགྲོས་ལ་བརྟམས་ནས་དེའི་རྗེས་ཀྱི་གྲངས་ཀྱི་གསུམ་རྗེ་བྲིས།

- ཀ) 74695, 74795, 74895, _____, _____, _____
 ཁ) 87306, 88306, 89306, _____, _____, _____
 ག) 43805, 42805, 41805, _____, _____, _____
 ཅ) 60218, 60118, 60018, _____, _____, _____

4) ག་གམ་གྱི་ཞབས་ཐིག་འཐེན་ཡོད་པའི་ཨང་གི་ཁག་གི་གནས་ཐོབ་བྲིས།

- ཀ) 5609 ཁ) 61495 ག) 20699 ཅ) 32590

5) ག་གམ་གསལ་གྲངས་ཀྱི་རྣམས་བཀྲལ་བའི་རྣམ་པའི་(Expanded form) ཐོག་བྲིས།

- ཀ) 7993 ཁ) 27032 ག) 5550 ཅ) 10005

6) ཨང་གི་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

- ཀ) གྲངས་གནས་2 ཅན། ཁ) གྲངས་གནས་3 ཅན།
 ག) གྲངས་གནས་4 ཅན། ཅ) གྲངས་གནས་5 ཅན།

བསྐྱར་ལུགས། 1

- ཀ) གྲངས་ཀྱི་གཉིས་ཀའི་གྲངས་གནས་མང་ཉུང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་སྐབས། གཡོན་མཐའི་གྲངས་གནས་ཆེ་བའི་གྲངས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཡིན།
- ཁ) གཡོན་མཐའི་གྲངས་གནས་གཉིས་མཉམ་པ་ཡིན་ན། དེའི་རྗེས་ཀྱི་གཡོན་མཐའི་གྲངས་གནས་གཉིས་བསྐྱར་དགོས། དཔེར་ན།

50261 > 49824

29011 > 28997

58261 > 58259

74603 < 74608

གྲངས་ཀྱི་རྣམས་འཕེལ་རིམ་དང་འགྲིབ་རིམ་ལྟར་འབྲི་སྐབས། < ཚོས་ཉེགས > ཡང་ན་ < བེད་སྤྱད་ཚོག

58262 > 47981 > 8798 (གྲངས་ཀྱི་རྣམས་འཕེལ་རིམ་ལྟར་བྲིས་པ།)

ཡང་ན། 8798 < 47981 < 58262 (གྲངས་ཀྱི་རྣམས་འཕེལ་རིམ་ལྟར་བྲིས་པ།)

འདི་དག་གཤམ་གསལ་འབྲི་ཚུལ་ལྟར་བྲིས་ཀྱང་རུང་ངོ། །

58262, 47981, 8798

ཡང་ན། 8798, 47981, 58262

སློབ་ཚན། 1.2

1 ཉེགས > ཡང་ན་ < བེད་སྤྱད་དེ་གཤམ་གསལ་གྲངས་ཀྱི་རྣམས་སྤྱར།

ཀ) 31570, 86217 ཁ) 28416, 28516 ག) 20051, 19987

ང) 3420, 10100 ཅ) 29791, 29975 ཆ) 75575, 75755

2 ཉེགས > ཡང་ན་ < གང་འོས་བདམས་ཉེ་ཁ་སྐྱོངས།

ཀ) 7025 21430 ཁ) 70183 71083

ག) 48903 48902 ག) 60601 60069

- ༣༧ ག་གམ་གྱི་གྲངས་ཀྱི་ཁག་ནང་ཞབས་ཐིག་འཐེན་པའི་གྲངས་གནས་གཉིས་ཀའི་གནས་ཐོབ་ཚོལ། དེ་རྗེས་གནས་ཐོབ་དེ་གཉིས་< (རྒྱང་ཉགས་) བེད་སྤྱད་དེ་སྟུང།
- ཀ) 52804 ཁ) 74068 ག) 23415
- ༣༨ ག་གམ་གསལ་ཁག་ལས་གྲངས་ཀྱི་རྒྱང་ཐོས་དང་ཆེ་ཐོས་དེ་བྲིས།
- ཀ) 79024, 9012, 21047, 20197 ཁ) 42106, 46102, 42601, 42016
- ག) 31021, 31012, 31017, 30721 ག) 85769, 85796, 85976, 85967
- ༣༩ ག་གམ་གསལ་རྣམས་འཕེལ་རིམ་ལྟར་བྲིས།
- ཀ) 45702, 45270, 45720, 45027 ཁ) 82037, 82307, 82370, 80237
- ག) 11895, 11875, 1187, 1189
- ༤༠ ག་གམ་གསལ་རྣམས་འགྲིབ་རིམ་ལྟར་བྲིས།
- ཀ) 42059, 40259, 40529, 40592 ཁ) 76104, 76140, 76041, 76014
- ག) 2833, 28373, 28339, 2837

༡་༡ གྲངས་ཀྱི་ཉེ་འགྲུལ་གཏོང་བ། Rounding Off Numbers

གྲངས་ཀྱི་ང་ཚོའི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་རྒྱན་དུ་བེད་སྤྱད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དུས་རྒྱུན་ང་ཚོས་བྱ་དངོས་ཤིག་སྒྲིབ་ཀྱི་གྲངས་ཀྱི་ཉག་ཉག་ཅིག་བཤད་དགོས་པ་ཡོང་གི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། རྒྱབས་རེར། གྲངས་ཀྱི་རོབ་ཅིས་ཙམ་གྱིས་འགྲུལ་འཐུས་ཡོང་གི་ཡོད། གནས་སྤངས་འདི་འདྲའི་རྒྱབས་སུ། ང་ཚོས་སྤྱད་ཟིན་པའི་གྲངས་ཀྱི་རྣམས་སོ་སོ་ཉེ་བའི་བརྒྱ་དང་། བརྒྱ། རྒྱང་སོགས་སུ་ཉེ་འགྲུལ་གཏོང་གི་ཡོད།

དཔེར་ན། འཛིན་བྱ་བཞི་པའི་ཅིས་རིག་སློབ་དེབ་ལ་ཤོག་ངོས་216 ཡོད་ནའང་། གལ་ཏེ་མི་ཞིག་གིས་ཁྱོད་ལ། སློབ་དེབ་འདིར་ཤོག་ངོས་ག་ཚོད་འདུག་གམ། ཞེས་དྲིས་ཚེ། ང་ཚོས་ཤོག་ངོས་216 འདུག་ཅེས་ལན་འདེབས་དགོས། ཡང་མི་ཞིག་གིས། དེབ་འདི་ལ་ཤོག་ངོས་ག་ཚོད་ཙམ་ཞིག་འདུག་གམ། ཞེས་དྲིས་ཚེ། ང་ཚོས་ཤོག་ངོས་

220 (བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་ལ་འགྲེལ་བ།) ཡང་ན་ཤོག་ངོས་200 (བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་ལ་འགྲེལ་བ།) ལྷག་ཙམ་འདུག་
ཅེས་ལན་འདེབས་དགོས་པ་ལྟར་རོ། །

ཕྱི་ས་དཔེ། 3. 3246 དེ་གཤམ་གསལ་ཐོག་ཉེ་འགྲེལ་ཐོངས།

- ཀ) བརྒྱ་གནས།
- ཁ) བརྒྱ་གནས།
- ག) ལྷོང་གནས།

ལན།

ཀ) ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལ། 3246 དེ་གྲངས་ཀྱི་3240 དང་3250 གཉིས་ཀྱི་དབར་དུ་འདུག་

འོན་ཀྱང་། 3246 དེ་3240 ལས་ལྷག་པའི་3250 ལ་ཉེ་བ་ཡོད།

(རྒྱ་མཚན་ནི། $3250 - 3246 = 4$ ཡིན་ལ། $3246 - 3240 = 6$ ཡིན་པས་སོ། །)

དེར་བརྟེན། 3246 དེ་བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་ལ་འགྲེལ་ན། 3250 རེད།

ཁ) ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལ། 3246 དེ་གྲངས་ཀྱི་3200 དང་3300 གཉིས་ཀྱི་དབར་དུ་འདུག་

འོན་ཀྱང་། 3246 དེ་3300 ལས་ལྷག་པའི་3200 ལ་ཉེ་བ་ཡོད།

(རྒྱ་མཚན་ནི། $3300 - 3246 = 52$ ཡིན་ལ། $3246 - 3200 = 46$ ཡིན་པས་སོ། །)

དེར་བརྟེན། 3246 དེ་བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་ལ་འགྲེལ་ན། 3200 རེད།

ག) ཡང་ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལ། 3246 དེ་གྲངས་ཀྱི་3000 དང་4000 གཉིས་ཀྱི་དབར་དུ་འདུག་

འོན་ཀྱང་། 3246 དེ་4000 ལས་ལྷག་པའི་3000 ལ་ཉེ་བ་འདུག་

(རྒྱ་མཚན་ནི། $3246 - 3000 = 246$ ཡིན་ལ། $4000 - 3246 = 754$ ཡིན་པས་སོ། །)

དེར་བརྟེན། 3246 དེ་བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་ལ་འགྲེལ་ན། 3000 རེད།

འདི་ལྟར། ང་ཚོས་སྐབས་རེར་ལ་གྲངས་ཀྱི་ཡར་(3246 3250) འགྲེལ་བ་དང་། སྐབས་རེར་གྲངས་

ཀ་མར་(3246 3200) འགྲེལ་གྱིན་ཡོད།

གྲངས་ཀྱི་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་སྐབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གཞན་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན།

ད་ལྟ། ང་ཚོས་དམིགས་བསལ་གནས་སྐབས་ཞིག་ལ་བལྟའོ། །

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་835 བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་ལ་འགྲེལ་དགོས་ན། ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་སམ།

འདིར། ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལ། 835 རི་830 དང་840 གཉིས་ཀའི་དཀྱིལ་དུ་ཡོད།

835 དེ་830 དང་840 གཉིས་ཀྱི་ཐག་ཉེ་རིང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན།
 (རྒྱ་མཚན་ནི། $840 - 835 = 5$ ཡིན་ལ། $835 - 830 = 5$ ཡིན་པས་སོ། །)
 འོན་ཀྱང་། ལྷ་བས་བདེའི་སློབ་ཆས། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་ཡར་འགྲེལ་བར་བྱའོ། །
 དེར་བརྟེན། 835 དེ་ལ་ཚོས་བཅུ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་ན་840 ཡིན།

དེ་མཚུངས།

475 480
 32435 32440

དེར་བརྟེན། གྲངས་ཀྱི་རྣམས་བཅུ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་དགོས་སྐབས། ང་ཚོས་གཤམ་གསལ་ལྟར་བྱ་དགོས།

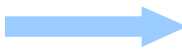

- ཀ) གལ་ཏེ་གཅིག་གནས་ཐོག་5 ལས་ཚུང་བ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་མར་ཉེ་འགྲེལ་བྱེད་ཤིང་། བཅུ་གནས་
 གྱི་ཨང་གི་འགྲུར་མེད་ཐོག་གཅིག་གནས་ཐོག་0 འབྲི་དགོས།
- ཁ) གལ་ཏེ་གཅིག་གནས་ཐོག་5 ཡང་ན་དེ་ལས་བརྒལ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་ཡར་ཉེ་འགྲེལ་བྱེད་ཤིང་། ལྷ་ར་
 གྱི་བཅུ་གནས་ཐོག་1 སློན་པ་དང་། གཅིག་གནས་ཐོག་0 འབྲི་དགོས།

དེ་ལྟར་མ་ཟད། གལ་ཏེ་གྲངས་ཀྱི་རྣམས་བཅུ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་སྐབས། ང་ཚོས་ཤེས་གསལ་ལ།

- ཀ) གཅིག་གནས་ཐོག་1, 2, 3, 4 བཅས་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་མར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།
- ཁ) གཅིག་གནས་ཐོག་5, 6, 7, 8, 9 བཅས་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་ཡར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

དེ་མཚུངས། གྲངས་ཀྱི་རྣམས་བཅུ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་སྐབས། ང་ཚོས་གཤམ་གསལ་ལྟར་བྱ་དགོས།

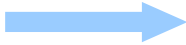
- ཀ) གལ་ཏེ་བཅུ་གནས་ཐོག་5 ལས་ཚུང་བ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་མར་ཉེ་འགྲེལ་བྱེད་ཤིང་། བཅུ་གནས་གྱི་
 ཨང་གི་འགྲུར་མེད་ཐོག་བཅུ་གནས་དང་གཅིག་གནས་ཐོག་0 རེ་འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། 1343 1300
 2739 2700

- ཁ) གལ་ཏེ་བཅུ་གནས་ཐོག་5 ཡང་ན་དེ་ལས་བརྒལ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་ཡར་ཉེ་འགྲེལ་བྱེད་ཤིང་། ལྷ་ར་
 གྱི་བཅུ་གནས་ཐོག་1 སློན་པ་དང་། བཅུ་གནས་དང་གཅིག་གནས་ཐོག་0 རེ་འབྲི་དགོས།

དཔེར་ན། 1363 1400

1250 1300

དེ་ལྟར་མ་ཟད། གལ་ཏེ་གྲངས་ཀྱི་ནམས་བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་སྐབས། ང་ཚོས་ཤེས་གསལ་ལ།

ཀ) གྲངས་ཀའི་མཐར་01 ནས་49 བར་ཡོད་ན་མར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

ཁ) གྲངས་ཀའི་མཐར་50 ནས་99 བར་ཡོད་ན་ཡར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

དེ་མཚུངས། སློབ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་དགོས་སྐབས་ཀྱང་། ང་ཚོས་ཤེས་གསལ་བརྒྱད་རིམ་ལྟར་བྱ་ཚོགས།

ཀ) གལ་ཏེ་བརྒྱ་གནས་ཐོག་5 ལས་ཚུང་བ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀའི་མར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

དཔེར་ན། 14329 14000

ཁ) གལ་ཏེ་བརྒྱ་གནས་ཐོག་5 ཡང་ན་དེ་ལས་བརྒྱལ་ཡོད་ན། ང་ཚོས་གྲངས་ཀའི་ཡར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

དཔེར་ན། 14729 15000

དེར་བརྟེན། གྲངས་ཀྱི་ཤིག་སློབ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་སྐབས། ང་ཚོས་གཤམ་གསལ་ལྟར་བྱ་དགོས།

ཀ) གྲངས་ཀའི་མཐར་001 ནས་499 བར་ཡོད་ན་མར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

ཁ) གྲངས་ཀའི་མཐར་500 ནས་999 བར་ཡོད་ན་ཡར་ཉེ་འགྲེལ་གཏོང་དགོས།

སློབ་ཚན་ 1.3

1) བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲེལ་དགོས།

ཀ) 794	ཁ) 1263	ག) 507	ང) 12096
ཅ) 3785	ཆ) 10908	ཇ) 7525	ཉ) 2469
ད) 6203	མ) 5005	ད) 1197	ན) 3500

༡། བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་དགོས།

- ཀ) 1895 ཁ) 6279 ག) 8054 ཅ) 2469
- ཅ) 7081 ཆ) 507 ཇ) 7561 ཉ) 3098
- ཉ) 6252 ཐ) 1080 ད) 1197 ཋ) 6600

༢། རྫོང་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་དགོས།

- ཀ) 2401 ཁ) 9600 ག) 10400 ཅ) 1010
- ཅ) 12096 ཆ) 4996 ཇ) 7566 ཉ) 3098
- ཉ) 3935 ཐ) 80502 ད) 80499 ཋ) 4499

༣། ག་ཤམ་གསལ་ཁག་བརྒྱ་གནས་དང་། བརྒྱ་གནས། རྫོང་གནས་བཅས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་དགོས།

- ཀ) 964 ཁ) 1049 ག) 45634 ཅ) 79085

༤། ག་ཤམ་གྱི་འཇལ་ཚད་ཁག་བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་དགོས།

- ཀ) Rs 666 ཁ) Rs 850 ག) Rs 3428 ཅ) Rs 9080
- ཅ) 1265 kg ཆ) 417 m ཇ) 550 cm ཉ) 2486 m
- ཉ) 360 g ཐ) 940 kg ད) 273 l ཋ) 820 mg

༥། གྲངས་ཀྱི་265 བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་ན་270 རེད། 270 ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་རུང་བའི་གྲངས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་བྲིས།

༦། གྲངས་ཀྱི་265 བརྒྱ་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་ན་300 རེད། 300 ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་རུང་བའི་གྲངས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ལས་མུང་ཤོས་དང་ཆེ་ཤོས་གཉིས་ཁྲིད་ཀྱིས་འཚོལ་ཐུབ་བཅ།

(བད་ལྟོན། 300 ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་རུང་བའི་300 ལི་སྡོན་རྗེས་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་ཀྱི་ཁག་ལ་བསམ་སློབ་ཐོང་།)

༧། རྫོང་གནས་ཉེ་ཤོས་སུ་འགྲིལ་ན་6000 ལིན་པའི་གྲངས་ཀྱི་ཁག་ལས་མུང་ཤོས་དང་ཆེ་ཤོས་གཉིས་ཚོལ།

༡.༧ རོ་མན་ཨང་གི Roman Numerals

འཛིན་གྲུབ་ཤིང་པོའི་སྐབས། ང་ཚོས་39 (XXXIX) བར་གྱི་རོ་མན་ཨང་གི་སློབ་སྦྲངས་དང་འབྲི་སྦྲངས་སྐོར་སྤྲངས་ཡོད། རྩི་ཚན་འདིའི་ནང་། ང་ཚོས་ཨང་གི་འདི་རིགས་100 བར་དུ་འབྲི་སློབ་བྱེད་སྤྲངས་སྐོར་ལ་སློབ་སྦྲང་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

ང་ཚོས་ཤེས་གསལ་ལ་ལ། རོ་མན་ཨང་གི་འདི་ལམ་ལུགས་ཁྲོད་མཚོན་ཉུགས་(ཨང་གི་)མི་འདུ་བའལ་བའལ་བའལ་ཡོད། ཨང་གི་འདི་དག་ཉི་ཅུ་ཨ་ར་བེ་ཀ་ཨང་གི་དང་འཛིན་སྐྱར་བྱས་པ་གཤམ་གསལ།

I	V	X	L	C	D	M
1	5	10	50	100	500	1000

མཚོན་ཉུགས་འདི་དག་སྤྱད་དེ། ང་ཚོས་གཤམ་གསལ་འབྲི་ལུགས་སྐོར་གྲངས་ཀྱི་གང་ཡང་རུང་བ་འབྲི་བྱུང་། ལམ་ལུགས་འདི་ནི་གནས་ཐོབ་རེའུ་མིག་ཅིག་མིན།

འབྲི་ལུགས། ༡ གལ་ཏེ་མཚོན་ཉུགས་གཅིག་བསྐྱར་སློབ་ཀྱིས་བྲིས་ཡོད་ན། མཚོན་ཉུགས་དེའི་གནས་ཐང་ནི་དེ་བསྐྱར་སློབ་བྱུང་བའི་ཐང་གྲངས་ཀྱིས་བསྐྱར་བ་དང་མཚུངས། དཔེར་ན།

II = 1 x 2 ཡང་ན། (1 + 1) = 2 དང་།

XXX = 10 x 3 ཡང་ན། (10 + 10 + 10) = 30

འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ལ། མཚོན་ཉུགས་ཤིག་ཐང་གསུམ་ལས་ལྷག་བསྐྱར་སློབ་འབྲུང་མི་སྲིད། མཚོན་ཉུགས་V དང་L, D རྣམས་ནམ་ཡང་བསྐྱར་སློབ་བྲིས་མི་ཚོགས།

འབྲི་ལུགས། ༢ གལ་ཏེ་གནས་ཐང་ཚུང་བའི་གྲངས་ཀྱི་ཞིག་གནས་ཐང་ཆེ་བའི་གྲངས་ཀྱི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་བྲིས་ན། ང་ཚོས་གནས་ཐང་ཚུང་བ་དེ་གནས་ཐང་ཆེ་བའི་ཐོག་སློབ་དགོས།

དཔེར་ན། VI = 5 + 1 = 6

XII = 10 + (1 x 2) = 10 + 2 = 12

LXV = 50 + 10 + 5 = 65

འབྲི་ལུགས། ༡ གལ་ཏེ་གནས་ཐང་རྒྱུད་པའི་བྲངས་ཀྱི་ཞིག་གནས་ཐང་ཆེ་པའི་བྲངས་ཀྱི་གཡོན་སྟོགས་སུ་བྲིས་ན། ང་
ཚོས་གནས་ཐང་རྒྱུད་པ་དེ་གནས་ཐང་ཆེ་པ་ནས་འཐེན་དགོས།

དཔེར་ན། $IV = 5 - 1 = 4$ $IX = 10 - 1 = 9$
 $XL = 50 - 10 = 40$ $XC = 100 - 10 = 90$

དྲུག་ཀྱི་བྲངས་ཐང་ཆེ་པ་ཞིག་གི་གཡོན་སྟོགས་སུ་དུས་ནམ་ཡང་མི་འབྲི། སྟོགས་གཞན་
ནས་བཤད་ན། V, L, D བཅས་ནི་དུས་ནམ་ཡང་འཐེན་པའི་རྒྱུ་དུ་འབྲི་མི་རུང་ངོ། །

དྲུག་ཀྱི་བྲངས་ཐང་ཆེ་པ་ཞིག་གི་གཡོན་སྟོགས་སུ་དུས་ནམ་ཡང་མི་འབྲི།

དྲུག་ཀྱི་བྲངས་ཐང་ཆེ་པ་ཞིག་གི་གཡོན་སྟོགས་སུ་དུས་ནམ་ཡང་མི་འབྲི།

རོ་མན་ཨང་གི་གང་ཞིག་གོང་གི་འབྲི་ལུགས་ལྟར་བྲིས་མེད་པ་དེ་ལ། རོ་མན་མེད་པའི་ཨང་གི་ཟེར། དཔེར་
ན། VX, IC བཅས་ལྟ་བུ་ནི་དོན་སྤྲོད་མེད་པའོ། །

འབྲི་ལུགས་ལྟར་བྲིས་ན། ང་ཚོར་གཤམ་གསལ་ཐོབ།

1 = I	10 = X
2 = II	20 = XX
3 = III	30 = XXX
4 = IV	40 = XL
5 = V	50 = L
6 = VI	60 = LX
7 = VII	70 = LXX
8 = VIII	80 = LXXX
9 = IX	90 = XC
	100 = C

ད་ལྟོ 1 ནས་100 བར་གྱི་ཨང་གི་གང་ཞིག་འབྲི་དགོས་ཀྱང་ལས་སྒོ་པོ་ཡོད། དཔེར་ན། ང་ཚོས་ཨང་གི་69
འབྲི་དགོས་ན།

$69 = 60 + 9$

$60 = LX, 9 = IX$

དེར་བརྟེན། $60 + 9 = LXIX$

གོང་གི་དཔེ་མཚོན་ལས། ང་ཚོས་100 བར་གྱི་ཨང་གི་གང་རུང་ཞིག་འབྲི་སྐབས། ང་ཚོས་བྱང་མཁའ་གྲངས་ཀྱི་དེའི་
བརྒྱ་གནས་དང་གཅིག་གནས་ཁ་ཕྲལ་ཏེ། ཐོག་མར་བརྒྱ་གནས་ཐོག་(འདིར་60)གི་བྱང་མཁའ་དེ་རོ་མན་ཐོག་འབྲི་བ་དང་།
དེ་ནས་གཅིག་གནས་ཐོག་གི་བྱང་མཁའ་(འདིར་9)དེ་གཡས་མཐར་འབྲི་དགོས།

རྩིས་དཔེ། 4. ག་གས་གསལ་རོ་མན་ཨང་གི་རྣམས་དང་མཚུངས་པའི་བྱང་མཁའ་གྲངས་ཀྱི་བྲིས།

- ཀ) LXXIX ཁ) XLIX ག) LXXI
- ང) XCVIII ཅ) LXXXIV

ལན།

གོང་གི་རོ་མན་ཨང་གི་རྣམས་དང་མཚུངས་པའི་བྱང་མཁའ་གྲངས་ཀྱི་བྲིས།

- ཀ) LXXIX = 70 + 9 = 79 ཁ) XLIX = 40 + 9 = 49
- ག) LXXI = 70 + 1 = 71 ང) XCVIII = 90 + 8 = 98
- ཅ) LXXXIV = 80 + 4 = 84

རྩིས་དཔེ། 5. ག་གས་གསལ་རྣམས་རོ་མན་ཨང་གི་འབྲི་བྲིས།

- ཀ) 19 ཁ) 56 ག) 78 ང) 89 ཅ) 44

ལན།

- ཀ) 19 = 10 + 9 = XIX ཁ) 56 = 50 + 6 = LVI
- ག) 78 = 70 + 8 = LXXVIII ང) 89 = 80 + 9 = LXXXIX
- ཅ) 44 = 40 + 4 = XLIV

སློབ་ཚན། 1.4

༡། ག་གམ་གསལ་རྣམས་དང་མཚུངས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་དུ་ཨ་ར་བེ་ཀ་ཨང་གི་བྲིས།

ཀ) XXVI	ཁ) XXIX	ག) LXXII	ང) XCI	ཅ) LXXXV
ཆ) XCIX	ཇ) LXXXIX	ཉ) XCVII	ད) LV	ཐ) XLIX

༢། ག་གམ་གསལ་རྣམས་དང་མཚུངས་ཐོབ་ཀྱི་རོ་མན་ཨང་གི་བྲིས།

ཀ) 7	ཁ) 33	ག) 48	ང) 76	ཅ) 95
ཆ) 19	ཇ) 41	ཉ) 98	ད) 87	ཐ) 66

༣། ག་གམ་གསལ་རོ་མན་ཨང་གི་རྣམས་ལས། རོན་སླིང་མེད་པ་གང་དང་གང་ཡིན་ནམ།

ཀ) IXX	ཁ) VVII	ག) XLIX	ང) LIV	ཅ) XLIV
ཆ) XCI	ཇ) IVC	ཉ) VL	ད) LIL	ཐ) IC

༤། ག་གམ་གསལ་རྣམས་དང་མཚུངས་ཐོབ་ཀྱི་རོ་མན་ཨང་གི་བྲིས།

ཀ) 49	ཁ) 51	ག) 89	ང) 91
ཅ) 78	ཆ) 97	ཇ) 83	ཉ) 38
ད) བརྒྱད་ཅུ་གྲུ་བདུན།	ཐ) སུག་ཅུ་རེ་ལྔ།		
ན) ལྔ་བརྒྱད་ལྔ།	པ) བདུན་ཅུ།		

མཁམ་པར་གྱིས་ཤིག

- 1) གྲངས་གནས་4 ཅན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་ཆེ་ཤོས་(9999)ཐོག་1 བསྐྱོམས་ན། ང་ཚོར་གྲངས་གནས་5 ཅན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་ རྒྱུ་ཤོས་(10000)དེ་འཐོབ་པ་དང་། གྲངས་གནས་5 ཅན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་ཆེ་ཤོས་(99999)དེའི་ཐོག་1 བསྐྱོམས་ ར། ང་ཚོར་གྲངས་གནས་6 ཅན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཤོས་(100000)འཐོབ་པ་ཡིན། འདི་ལྟར་རིགས་བསྐྱོད། །
- 2) གྲངས་ཀྱི་གཉིས་ནང་། གྲངས་གནས་མང་བའི་གྲངས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཡིན།
- 3) གལ་ཏེ་གྲངས་ཀྱི་གཉིས་ལ་གྲངས་གནས་མང་ཅུང་གཅིག་པ་ཡིན་ན།
 - ཀ) གལ་ཏེ་མཐའི་གྲངས་གནས་ཆེ་བའི་གྲངས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཡིན།
 - ཁ) གལ་ཏེ་གལ་ཏེ་མཐའི་གྲངས་གནས་གཅིག་པ་ཡིན་ན། དེའི་རྗེས་ཀྱི་གལ་ཏེ་མཐའི་གྲངས་གནས་ཆེ་བ་དེ་ཆེ་འོ།།
- 4) གྲངས་ཀྱི་ཁག་གཤམ་གསལ་ཁག་ལ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་སྟངས་ནི།
 - ཀ) བརྒྱ་གནས་སུ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་སྟངས། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་དེའི་གཅིག་གནས་ལ་བརྟུན་དགོས།
 - ཁ) བརྒྱ་གནས་སུ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་སྟངས། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་དེའི་བརྒྱ་གནས་ལ་བརྟུན་དགོས།
 - ག) རྫོང་གནས་སུ་ཉེ་འགྲིལ་གཏོང་སྟངས། ང་ཚོས་གྲངས་ཀྱི་དེའི་བརྒྱ་གནས་ལ་བརྟུན་དགོས།
- 5) གལ་ཏེ་གཅིག་གནས་སམ། བརྒྱ་གནས། ཡང་ན་བརྒྱ་གནས་སུ་5 ལས་ལྷོད་ན། གྲངས་ཀྱི་མར་ཉེ་འགྲིལ་ གཏོང་དགོས།
- 6) གལ་ཏེ་གཅིག་གནས་སམ། བརྒྱ་གནས། ཡང་ན་བརྒྱ་གནས་དེ་5 འམ། དེ་ལས་ཆེ་བ་ཡོད་ན། གྲངས་ཀྱི་ཡར་ཉེ་ འགྲིལ་གཏོང་དགོས།
- 7) རོ་མན་ཨང་ཀི་དང་ཐོ་བ་མཚུངས་ཀྱི་གྲངས་རྣམས་ནི་གཤམ་གསལ།

I	V	X	L	C	D	M
1	5	10	50	100	500	1000

- 8) རྒྱུད་ཟིན་པའི་རོ་མན་ཨང་ཀི་ཞིག་གི་གནས་ཐང་འཚོལ་བ་ལ། ང་ཚོས་གཤམ་གསལ་ལུགས་ལྟར་བྱ་དགོས།
 - ཀ) གལ་ཏེ་མཚོན་ཉགས་གཅིག་བསྐྱར་སློབ་ཀྱིས་བྱས་ཡོད་ན། མཚོན་ཉགས་དེའི་གནས་ཐང་ནི་དེ་བསྐྱར་སློབ་བྱུང་ བའི་ཐང་གྲངས་ཀྱིས་བསྐྱར་བ་དང་མཚུངས།

